

Lékaři c.k. vojenských vzdělávacích a výchovných ústavů v Hranicích (1856 – 1914).¹

1. Dr. Medicíny a chirurgie, vyšší polní lékař **Gmach Ferdinand**. V Hranicích na Vyšším vojenském vzdělávacím a výchovném ústavu (Východní monumentální budova) ve funkci hlavního lékaře působil v letech 1856-1857. Do Hranic přišel ze stejné funkce ve Vyšším vojenském výchovném ústavu v Brně a odešel v roce 1858, kdy nastoupil funkci hlavního lékaře u pěšího pluku č. 48 v Gross - Kanisza.²
V Jízdní školní eskadroně, která v letech 1856 – 1858 působila souběžně s Vyšším vojenským vzdělávacím a výchovným ústavem a byla umístěna v západní monumentální budově podél silnice do Drahotuš, zabezpečoval od roku 1857 zdravotní péči vyšší ranhojič (ober wundarst) **Johann Lachnit**³
2. Dr. Medicíny a chirurgie, vyšší polní lékař **Nitsche Teodor**. Ve funkci hlavního lékaře Vyššího vojenského vzdělávacího a výchovného ústavu v Hranicích působil v letech 1857-1858. Z Hranic odešel po odstěhování Vyššího vzdělávacího ústavu do Krakova a nastoupil do funkce hlavního lékaře u pěšího pluku č. 4 v Linci⁴
3. Dr. Medicíny a chirurgie, štábní lékař **Oppitz Thomas**. Přestěhoval se do Hranic spolu s c.k. Dělostřeleckou akademií z Olomouce v roce 1858, kde zastával funkci hlavního lékaře. Tuto funkci převzal i v Hranicích a vykonával ji do roku 1863, kdy nastoupil funkci hlavního lékaře posádky Timisoara (dnes v Rumunsku)⁵
Zástupce hlavního lékaře v c.k. Dělostřelecké akademii vykonával rovněž od roku 1858 do roku 1863 vyšší polní lékař, Dr. Medicíny a chirurgie **Carl Lehnmayer**⁶
4. Plukovní lékař 1. třídy Dr. **Franz Prosser**. Nastoupil funkci hlavního lékaře c.k. Dělostřelecké akademie v roce 1863, v roce 1864 odešel do posádkové nemocnice v Ofenu.
Zástupce hlavního lékaře vykonával v letech 1863 – 1867 vrchní ranhojič **Joseph Grünholz**, nositel Zlaté medaile za statečnost 3. třídy.⁷
5. Plukovní lékař 1. třídy Dr. **Joseph Haberditz**, nositel rytířského Řádu císaře Františka Josefa (ÖFJO – R). Funkci Hlavního lékaře c.k. Dělostřelecké akademie

1 Hlavní lékaři vojenských škol jsou uvedeni tučným písmem a podtrženi.

2 Militär-schematismus des Österreichischen kaiserthumes (dále vždy jen MS) 1856 str. 720, 1857 str.706

3 MS 1858 str.799

4 MS 1858 str.793

5 MS 1859 str. 495, 1860-61 str.665, 1861-62 str.667, 1863 str.665.

6 tamtéž

7 MS 1863 str.667, 1864 str. 655

vykonával v letech 1864 - 1866, odešel v roce 1866 k dělostřeleckému pluku č. 9 ve Vídni.⁸

6. Dr. Medicíny a chirurgie, plukovní lékař 1. třídy **Franz Christ**, nositel rytířského Řádu císaře Františka Josefa (ÖFJO – R). Hlavním lékařem c.k. Dělostřelecké akademie byl v letech 1866-1868. V roce 1868 přešel na funkci hlavního lékaře Vojenské technické akademie ve Vídni. Zástupcem hlavního lékaře c.k. Dělostřelecké akademie byl v roce 1867 ranhojič **Caspar Mislovski (Kašpar Myslovský?)**⁹
7. Dr. Medicíny a chirurgie **Johann Heider**, plukovní lékař 2. třídy. Hlavním lékařem Vojenské technické školy v Hranicích byl ustanoven v roce 1868, funkci zastával do roku 1873. Jeho zástupci byli vyšší lékaři Dr. Medicíny a chirurgie **Alexander Zawadsky**, který na škole učil přírodopis a Dr. Medicíny a chirurgie **Ambrosius Wolfram**, vyučující technickou chemii. V roce 1872 oba vyšší lékaře vystřídali plukovní lékaři 2. třídy Dr.¹⁰ **Josef Urban** a Dr. **Alois Černovický**. Dr. Urban současně vyučoval přírodopis a Dr. Černovický technickou chemii. Oba funkce vykonávali do roku 1881¹¹
8. Dr. Medicíny a chirurgie. **Georg Hassler**, plukovní lékař 1. třídy, nositel Zlatého záslužného kříže s korunou (GVK m. Kr.) Funkci hlavního lékaře převzal ve Vojenské technické škole v roce 1873 a vykonával ji od roku 1875 i ve Vyšší vojenské reálce až do roku 1878, kdy byl přeložen k 7. Moravské pevnostní baterii v Olomouci.¹²
9. Dr. Medicíny a chirurgie **Reimund Grosspietsch**, plukovní lékař 1. třídy. Hlavním lékařem Vyšší vojenské reálky byl v letech 1878-1879. V roce 1879 byl přeložen k pěší divizi č. 36 v Sankt - Austalt¹³
10. Dr. Medicíny a chirurgie, plukovní lékař 1. třídy v záloze **Peter Müller**. Hlavní lékař Vyšší vojenské reálky v letech 1879 - 1880. Současně převzal výuku chemie, Dr. Urban a Černovický vyučovali přírodopis.
11. **Dr. Josef Urban**, plukovní lékař 2. Třídy, příslušník pěšího pluku č. 73 v Chebu (IR. Nr.73) Hlavní lékař VVR v letech 1880 – 1881. Současně vyučoval přírodopis.¹⁴

8 MS 1865 str.657, 1866 str.656

9 MS 1867 str. 690, 1868 str.718

10 Od roku 1872 byl po absolvování šestiletého univerzitního studia všeobecného lékařství na lékařské fakultě udělován titul MUDr. V c.k. vojenských schematismech se však tento titul neuvádí. Po roce 1872 je u nových lékařů psán titul Dr., nikoliv však před jménem, jako je tomu u starších Dr. Medicíny a chirurgie, ale za jménem, bez uvedení odbornosti. Rozhodl jsem se psát titul Dr. Před jménem a příjmením.

11 MS 1869-70 str.705, 1871 str. 733, 1872 str. 572,

12 MS 1873 str. 534, 1874 str. 554, 1875. str. 558, 1876 str. 610, 1877 str. 600, 1878 str. 556

13 MS 1878 str. 620, 1879 str. 635

14 MS 1881 str. 680

12. Dr. **Alois Černovický** byl r. 1881 povýšen na plukovního lékaře 1. třídy a ustanoven do funkce hlavního lékaře VVR .V roce 1888 byl MUDr. Alois Černovický vyznamenán Rytířským Řádem císaře Františka Josefa (ÖFJO – R) ¹⁵
Funkci hlavního lékaře VVR zastával do roku 1898, kdy byl v hodnosti vyšší štábní lékař 1. třídy jmenován do funkce velitele posádkové nemocnice č. 15 v Krakově a v roce 1906 v hodnosti plukovník štábní lékař 1. třídy šéflékařem Sborového velitelství č. 1 v Krakově. **Jako jediný z lékařů c.k. vojenských vzdělávacích a výchovných ústavů v Hranicích byl také jmenován čestným občanem města Hranic.** ¹⁶
Jeho zástupcem se roku 1881 stal Dr. **Jan Hrb**, plukovní lékař 2. třídy. Oba lékaři vyučovali ve VVR přírodopis. V roce 1884 na místo Jana Hrba nastoupil plukovní lékař 2. třídy Dr. **Julius Schreicher**, před příchodem do Hranic lékař c.k. Posádkové nemocnice č. 5 v Brně. V roce 1885 ho vystřídal plukovní lékař 2. třídy Dr. **František Červenka** ¹⁷
V roce 1888 byl zástupcem hlavního lékaře VVR jmenován plukovní lékař 1. třídy Dr. **Edwin Hellerung**, když jeho předchůdce Dr. František Červenka byl přeložen k dragounskému regimentu č. 14 v Klatovech. ¹⁸
Již v roce 1889 byl na místo zástupce hlavního lékaře VVR jmenován plukovní lékař 2. třídy Dr. **Wilhelm Wallisch**. ¹⁹ V roce 1892 byl povýšen na plukovního lékaře 1. třídy a z Hranic odešel v roce 1893 k Tyrolskému pluku horských myslivců č. 6 ²⁰ Na pouhý rok ho nahradil plukovní lékař 2. třídy Dr. **Gustav Weil**, vyučující přírodopis
V roce 1895 nastoupil funkci plukovní lékař 2. třídy Dr. **Adolf Marwann (Adolf Marvan?)** Stejně jako hlavní lékař vyučoval přírodopis a zdravotní vědu. ²¹ O rok později byl povýšen na plukovního lékaře 1. třídy. ²²
13. Štábní lékař Dr. **Eduard Kompass**, hlavní lékař VVR. Zástupce hlavního lékaře plukovní lékař 1. třídy **Dr. Ludwig Hoffbauer**. Oba nastoupili do funkce v roce 1898 a vykonávali je do roku 1899. ²³
14. Štábní lékař Dr. **Carl Holy (Karel Holý?)**, nositel GVK s korunou (Zlatý záslužný kříž s korunou), Válečné medaile (Kriegsmedaille) a bronzové jubilejní medaile za odpovědnou službu v ozbrojených silách.(Dále vždy BJM) Nastoupil funkci hlavního

15 MS 1888 str. 814

16 MS 1902 str. 1066, 1906 str. 1166, SOA Přerov- Henčlov, archiv města Hranice, seznam čestných občanů Hranic, nedatováno, fotokopie v majetku autora.

17 MS 1881 str. 680, 1882 str. 697, 1883 str. 759, 1884 str. 775, 1885 str. 810, 1886 str. 810, 1887 str. 813

18 MS 1888 str.814

19 MS 1889 str.820

20 MS1893 str.918

21 MS 1895 str. 931

22 MS 1896 str. 950

23 MS 1900 str. 959

lékaře VVR v roce 1899, stejně jako jeho zástupce, plukovní lékař 1. třídy Dr. **Friedrich Hoorn**, nositel GVK i BJM. Službu vykonávali do roku 1901.²⁴

15. Štábní lékař Dr. **Julius Schwarz**, nositel GVK s korunou a BJM. Funkci hlavního lékaře nastoupil v roce 1901. V roce 1904 byl povýšen na plukovníka štábního lékaře 2. Třídy a byl z Hranic přemístěn²⁵

Jeho zástupci se stali plukovní lékaři 1. třídy **Dr. Joseph Szendrö** (do roku 1905), nositel BJM)

Dr. Friedrich Hoorn, nositel GVK s korunou a BJM, který tuto funkci zastával už od roku 1899 a není už uváděn v roce 1903²⁶ Místo Dr. Hoorna nastoupil **Dr. Eduard Popper**, nositel BJM²⁷ a **Dr. Alexander Skutezky (Skutecký?)**, nositel BJM, plukovní lékaři 1. Třídy²⁸

16. Štábní lékař **Dr. Eduard Mazel** nastoupil funkci hlavního lékaře VVR v roce 1904. V roce 1910 byl povýšen na plukovníka štábního lékaře 2. Třídy. Ve funkci hlavního lékaře VVR zůstal až do začátku 1. světové války.²⁹ Byl nositelem Bronzové vojenské služební medaile, BJM a v době působení v Hranicích byl vyznamenán Vojenským jubilejním křížem.

Jeho zástupci byli plukovní lékaři 1. Třídy **Dr. Eduard Popper** a **Dr. Alexander Skutezky**, kteří byli v Hranicích rovněž vyznamenáni Vojenským jubilejním křížem. Dr. Alexander Skutezky přešel v roce 1905 na lékaře jízdní kadetní školy, současně je uváděn i jako lékař VVR až do roku 1907. Ve schematismu z roku 1909 je znovu uveden i jako lékař VVR s poznámkou, že je podřízen veliteli jízdní kadetní školy.³⁰ Na funkci lékaře VVR má uváděnu hodnost plukovního lékaře 1. Třídy, u jízdní kadetky plukovního lékaře 2. Třídy.³¹ Dr. Poppera vystřídal v roce 1911 plukovní lékař **Dr. Alfréd Weinberger**, nositel vojenského jubilejního kříže³² kterého již v následovném roce nahradil plukovní lékař **Dr. Anton Wach**. Zástupcem hlavního lékaře VVR zůstal až do začátku 1. světové války v roce 1914 Byl nositelem BJM i Vojenského jubilejního kříže³³

24 MS 1901 str. 1014

25 MS 1904 str.1030

26 MS 1903 str. 1024

27 MS 1904 str.1030

28 MS 1902 str. 1027

29 MS 1914 str. 1083

30 MS 1909 str. 1127

31 MS 1907 str. 1063 a 1070

32 MS 1911 str. 1171

33 MS 1914 str. 1083

V letech 1914 – 1918 působila v areálu současných Kasáren gen. Zahálky Rezervní vojenská nemocnice pro východní frontu. Vyšší vojenská reálka i jízdní kadetní škola byly na počátku války, v letech 1914 – 1915, z Hranic dočasně vystěhovány. Na podzim 1915, po částečném přestěhování rezervní vojenské nemocnice blíže k frontě do Haliče, se obě školy do Hranic navrátily, ale ve VÚA Praha se nenacházejí c.k. Vojenské schematismy z let 1914 – 1918. Funkcionáře zmíněných vojenských škol, včetně lékařů, se dosud nepodařilo zjistit.

Lékaři v jízdní kadetní škole.

1. **Dr. Josef Urban (1881 – 1885)**

Jízdní kadetní škola byla založena v roce 1878. Ve vojenských schematismech je až do roku 1885 uváděn pouze velitel školy.³⁴

Jméno lékaře školy se v letech 1878-1881 nepodařilo zjistit. Lze však předpokládat, že Dr. Josef Urban v roce 1881 přešel do jízdní kadetní školy na funkci hlavního lékaře z VVR Hranice. Dr. Urban působil v hranických vojenských školách od roku 1872. Ve funkci hlavního lékaře kadetní školy je potvrzen v roce 1885, kdy byl po prvé zveřejněn schematismus jízdní kadetní školy. Vyučoval zde také fyziku, chemii a zdravotní vědu. Tehdy je již uváděn jako plukovní lékař 1. třídy. Ještě v roce 1885 byl přeložen k českému pěšímu pluku č. 73 v Praze³⁵

1.5.1901 byl jmenován velitelem posádkové nemocnice č. 19 v Bratislavě³⁶

2. **Dr. Julius Schleicher (1885-1894)** Příslušník posádkové nemocnice č. 5 v Brně.

(GSp. Nr.5) V roce 1885 byl přemístěn z VVR v Hranicích, povýšen na plukovního lékaře 1. třídy a ustanoven do funkce hlavního lékaře jízdní kadetní školy, kde současně vyučoval fyziku, chemii a zdravotní nauku. Později zdravotní nauku, zeměpis a chemii.³⁷

3. **Dr. Franz Heiek (1895 - 1900)** Funkci hlavního lékaře jízdní kadetky převzal v hodnosti plukovního lékaře 1. třídy. Byl nositelem Záslužného kříže s korunou (GVK m. Kr.) a BJM. Funkci vykonával do roku 1900³⁸

4. **Dr. Anton Jerzabek (Antonín Jeřábek?) (1900 - 1902)**. Nositel BJM. Funkci převzal v hodnosti plukovního lékaře 2. třídy³⁹

34 MS 1880 str. 661,

35 MS 1885 str. 801

36 MS 1901 str. 1079

37 MS 1887 str. 804, 1888 str. 805,

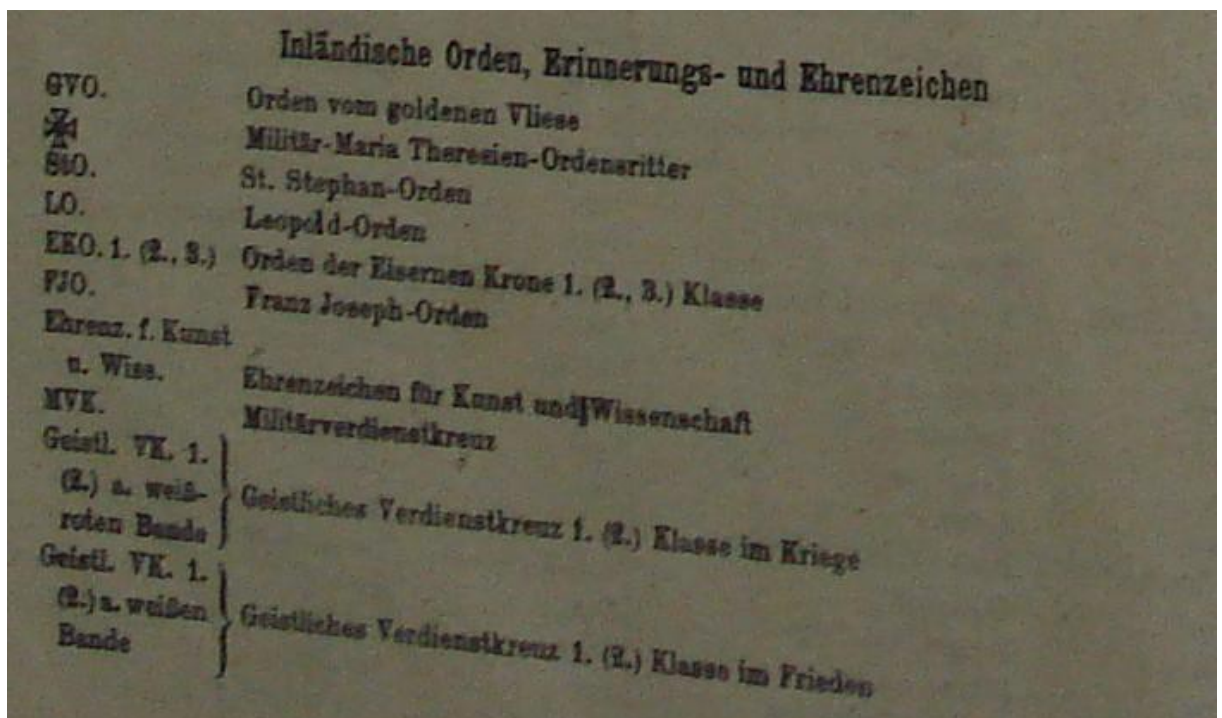
38 MS 1900 str. 991

39 MS 1902 str. 1021

5. **Dr. Anton Vlach (Antonín Vlach) (1902 - 1904)**, nositel BJM. Funkci převzal v hodnosti plukovního lékaře 1. Třídy.⁴⁰

V roce 1904 se stal jeho zástupcem **Dr. Géza Nedeczky z Nedecze**, nositel BJM, plukovní lékař 2. Třídy.⁴¹

6. **Dr. Géza Nedeczky z Nedecze (1905 - 1907)** Funkci převzal v hodnosti plukovního lékaře 2. Třídy. V roce 1907 byl povýšen na plukovního lékaře 1. Třídy a vyznamenán Vojenským jubilejním křížem.⁴²
7. **Dr. Alexander Skutezky (1907 - 1909)**, plukovní lékař, nositel BJM a Vojenského jubilejního kříže⁴³
8. **Dr. Wilhelm Rudner (1910 - 1914)**. Plukovní lékař, nositel BJM a Vojenského jubilejního kříže⁴⁴

40 MS 1903 str. 1018

41 MS 1905 str. 1033

42 MS 1907 str. 1148

43 MS 1909 str. 1121

44 MS 1913 str. 1245

Zeichen

		Mitglied der Elisabeth-Theresien-Militärstiftung
	silberne	} Militärverdienstmedaille am Bande des Militärverdienstkreuzes
	bronzene	
	silberne	} Militärverdienstmedaille am roten Bande
	bronzene	
		Goldene Tapferkeitsmedaille
GVK.		Goldenes Verdienstkreuz
	1. (2.)	Silberne Tapferkeitsmedaille 1. (2.) Klasse
SVK.		Silbernes Verdienstkreuz
		Kriegsmedaille
		Erinnerungsmedaille an den Feldzug 1864 gegen Dänemark
		Denkmünze an die Tiroler Landesverteidigung 1866
D1.		Militärdienstzeichen 1. Klasse für Offiziere
		Ehrenmedaille für vierzigjährige treue Dienste
D2. (3.)		Militärdienstzeichen 2. (3.) Klasse für Offiziere
D1. (2., 3.)		Militärdienstzeichen 1. (2. u. 3.) Klasse für Mannschaft
	goldene	} Jubiläumshofmedaille
	silberne	
	bronzene	
	goldene	} Jubiläumserinnerungsmedaille für die bewaffnete Macht
	bronzene	
		Jubiläumserinnerungsmedaille für Zivilstaatsbedienstete
		Jubiläumshofkreuz
		Militär-Jubiläumskreuz
		Jubiläumskreuz für Zivilstaatsbedienstete
		Bosnisch-hercegovinische Erinnerungsmedaille
		Erinnerungskreuz
A		Erinnerungszeichen an FM. Erzherzog Albrecht
		Seereise-Denkmünze 1892—1893
DO.		Deutscher Orden
MO.		Malteser-Ritterorden
EO.		Elisabeth-Orden
GK.		Großkreuz
K.		Kommandeur (Komtur)
OK.		Offizierskreuz
D.		Donat
R.		Ritter (beim Stephan-Orden = Kleinkreuz)
KD.		Kriegsdekoration
m. St.		mit dem Sterne
m. Kr.		mit der Krone